

МІЖПРЕДМЕТНІ ЗВ'ЯЗКИ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ

Іванна БОДНАР, В'ячеслав ЛЕМЕШКО,
Андрій АНДРЕС, Світлана ПЕЛЕХ

*Львівський державний університет фізичної культури
Національний університет «Львівська політехніка»
Екологічний коледж Львівського національного аграрного університету*

Анотація. Підтверджено, що проблеми налагодження та реалізації міжпредметних зв'язків посідають особливе місце серед сучасних питань підготовки фахівців галузі „Фізичне виховання і спорт”. Встановлено, що в університеті фізичної культури міжпредметні зв'язки насамперед зорієнтовані на підготовку випускників до основних напрямів професійної діяльності: формування у них системи прикладних знань і умінь з фахових дисциплін. Пропонується створити спеціальний підрозділ, який би координував роботу з налагодження міжпредметних зв'язків між різними структурними утвореннями університету.

Ключові слова: професійна підготовка, фізичне виховання і спорт, міжпредметні зв'язки.

Постановка проблеми, та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Процес формування професійних знань і умінь майбутнього фахівця з фізичного виховання і спорту характеризується великою кількістю різнопланових зв'язків. До них можна віднести зв'язки між завданнями і змістом навчання, між змістом і засобами навчання, між змістом і методами навчання, зв'язки між окремими навчальними дисциплінами тощо [3]. Одним із головних завдань фахової підготовки є навчити майбутнього вчителя фізичної культури інтегрувати знання, одержанні в суміжних курсах, знаходити шляхи реалізації міжпредметних зв'язків цих знань у майбутній педагогічній діяльності [2]. Тому питання інтеграції знань у процесі професійної підготовки вчителя фізичної культури, ефективного використання міжпредметних зв'язків під час формування найважливіших професійних якостей у студентів вищих навчальних закладів набувають актуального характеру [1, 4, 5 та ін.].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Незважаючи на актуальність проблеми формування професійної підготовленості студентів на основі міжпредметних зв'язків, у фаховій літературі небагато наукових досліджень, присвячених вирішенню цього питання. В одному з найзмістовніших наукових досліджень [1] охарактеризовано зміст і функції міжпредметних зв'язків у процесі професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури; виокремлено педагогічні умови, які б забезпечували ефективне використання міжпредметних зв'язків у цьому процесі. Важливою умовою автор вважає розробку та впровадження в процес професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури навчальних курсів, побудованих на міжпредметній основі.

Вважаємо, що дисципліна “Теорія і методика обраного виду спорту” є значущою в навчальному плані підготовки фахівця з фізичного виховання у вищих навчальних закладах, яка сама побудована на міжпредметній основі і створює необхідну теоретико-методичну базу для засвоєння міжпредметних педагогічних, біологічних і спортивно-методичних знань, а також формування професійних умінь і навичок.

Мета – дослідити міжпредметні зв'язки навчальної дисципліни “Теорія і методика обраного виду спорту”, визначити їх значення у професійній підготовці майбутніх фахівців із фізичного виховання і спорту.

Завдання:

1. Встановити значення міжпредметних зв'язків в системі підготовки фахівців галузі. Дослідити міжпредметні зв'язки між теорією і методикою обраного виду спорту та іншими навчальними дисциплінами у вищих навчальних закладах фізичного виховання і спорту.

2. Окреслити шляхи зміцнення міжпредметних зв'язків теорії і методики обраного виду спорту у вищих навчальних закладах фізичного виховання і спорту.

Ми провели опитування викладачів Львівського державного університету фізичної культури (ЛДУФК), які викладають теорію і методику обраного виду спорту на кафедрах легкої атлетики, футболу, сезонних видів спорту, гімнастики, спортивних ігор – видів спорту традиційно поданих у змісті програм з фізичної культури і кафедри фізичного виховання Національного університету “Львівська політехніка”. Стаж роботи більшості з них становить понад 10 років (рис. 1).

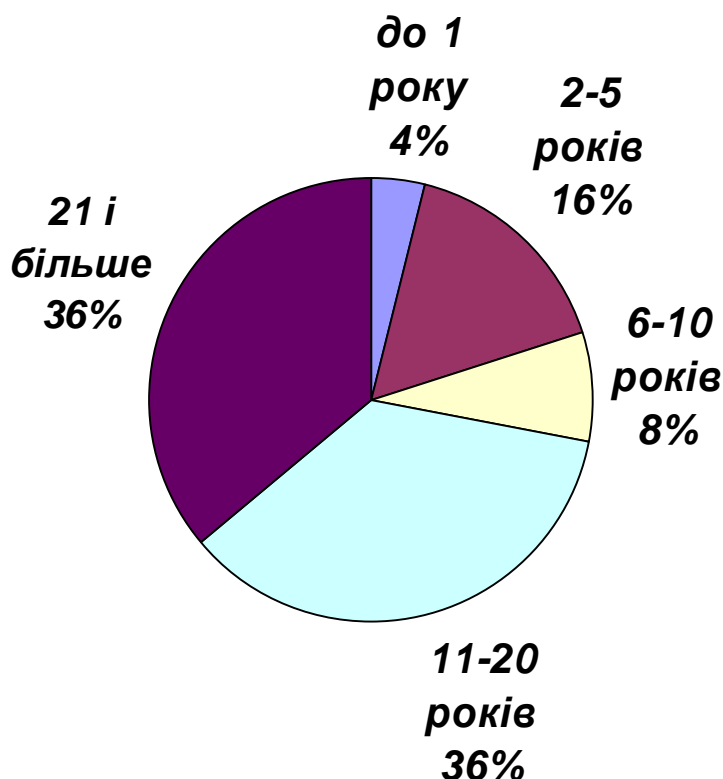

Рис. 1. Стаж роботи респондентів за фахом

Рівень підготовленості сучасних випускників викладачі оцінюють невисоко (рис. 2). Вони вважають, що лише 4 % випускників університету фізичної культури володіють високим рівнем підготовленості. Більша частина опитаних нами викладачів (53,9 %) характеризують рівень знань сьогоденних випускників ЛДУФК як посередній, 35 % вважають його – достатнім, 7,7 % – низьким. Мабуть, тому всі (100 %) респонденти погоджуються, що сучасна система підготовки у Львівському університеті фізичної культури потребує удосконалення. Усі (100%) викладачі спортивно-педагогічних дисциплін переконані, що удосконалення міжпредметних зв'язків в університеті сприятиме підвищенню рівня підготовленості його випускників. Інші фахівці [1] також вважають, що процес професійної підготовки майбутнього фахівця з фізичного виховання і спорту отримає можливість розвитку, якщо його зміст матиме системний характер. Він має охоплювати найважливіші досягнення науки, культури, мистецтва, спрямовувати увагу й зусилля фахівців галузі фізичної культури і спорту на комплексне розв'язання актуальних завдань становлення особистості викладача-тренера, розвитку його професійного досвіду, знань, умінь і навичок.

Це підкреслює актуальність досліджень, присвячених пошуку шляхів удосконалення міжпредметних зв'язків.

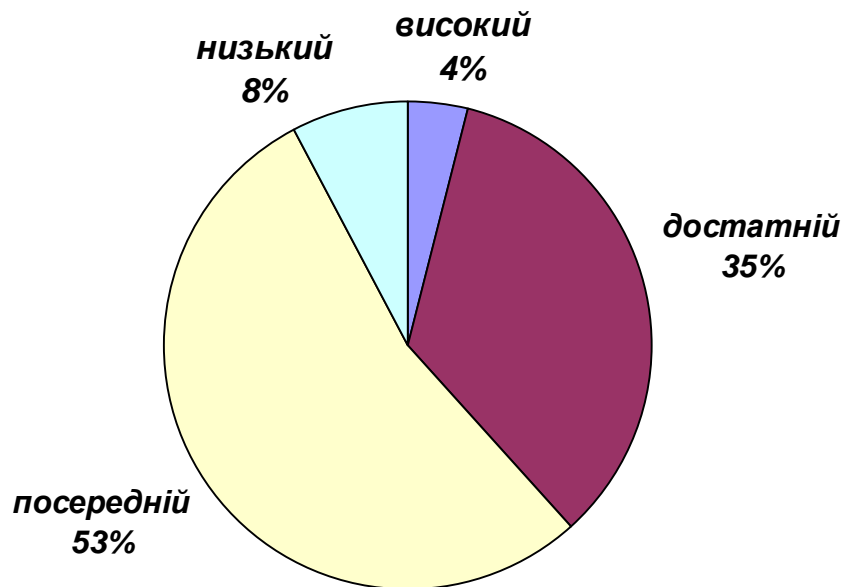

Рис. 2. Рівень підготовленості сьогоднішніх випускників університетів фізичного виховання

Фахівці [1, 4, 5] звертають увагу на те, що процес підготовки фахівця з фізичного виховання і спорту у ВУЗі повинен бути орієнтованим на комплексний взаємопов'язаний розвиток його загальної культури, відповідних знань, навичок, умінь, творчих здібностей та фізичної працездатності, фізичної культури. Тому у процесі підготовки учителя більшість (76 %) респондентів важливу роль відводять міжпредметним зв'язкам, стверджуючи, що міжпредметні зв'язки для фахівців галузі «Фізичне виховання і спорт» мають істотне значення (рис. 3), кожен п'ятий (20 %) вважає – що визначальне. Лише невелика кількість (4 %) викладачів спортивно-педагогічних кафедр університету фізичної культури вважають їх другорядними.

Відомо [1], що усвідомлення сутності та можливостей міжпредметних зв'язків, розуміння їх мети та основних завдань у навчальному процесі сприятиме підвищенню готовності викладачів вищих навчальних закладів до використання міжпредметних зв'язків у навчальному процесі. Тому наступним завданням нашого анкетування було виявити найважливіші ролі міжпредметних зв'язків у професійній підготовці фахівців з фізичного виховання і спорту.

З таблиці 1 видно, що варіанти відповідей мають приблизно однакову значущість. Це підтверджує нашу думку й думку Л. О. Демінської (2004) про те, що планування міжпредметних зв'язків у навчанні має багатоаспектне значення. Проте передові рейтингові місця викладачі-респонденти надали ролі міжпредметних зв'язків у формуванні системи прикладних знань, умінь з фахових дисциплін. Професійне спрямування змісту міжпредметних зв'язків передбачає збагачення духовного, психологічного, фізичного, комунікативного, інформаційного, професійного досвіду студентів на основі міжпредметних зв'язків в основних напрямках професійної діяльності [1].

Викладачі теорії і методики обраного виду спорту найчастіше базуються на знаннях студентів з профільюючих теоретичних навчальних дисциплін: теорії і методики фізичного виховання, олімпійського і професійного спорту; психолого-педагогічних (особливо – педагогіки), практичних спортивно-педагогічних (легкої атлетики, гімнастики, спортивних та рухливих ігор тощо) та медико-біологічних дисциплін (насамперед – фізіології). Водночас тим вони вважають, що студенти можуть поглиблювати знання, уміння і навички з теорії і методики

обраного виду спорту на інших предметах – теорії і методиці фізичного виховання та олімпійському і професійному спорті, у процесі педагогічної і тренерської практик, педагогіки та психології та в ході педагогічно-спортивного удосконалення. Тобто, можемо зробити висновок, що у ЛДУФК існує система двосторонніх міжпредметних зв'язків.

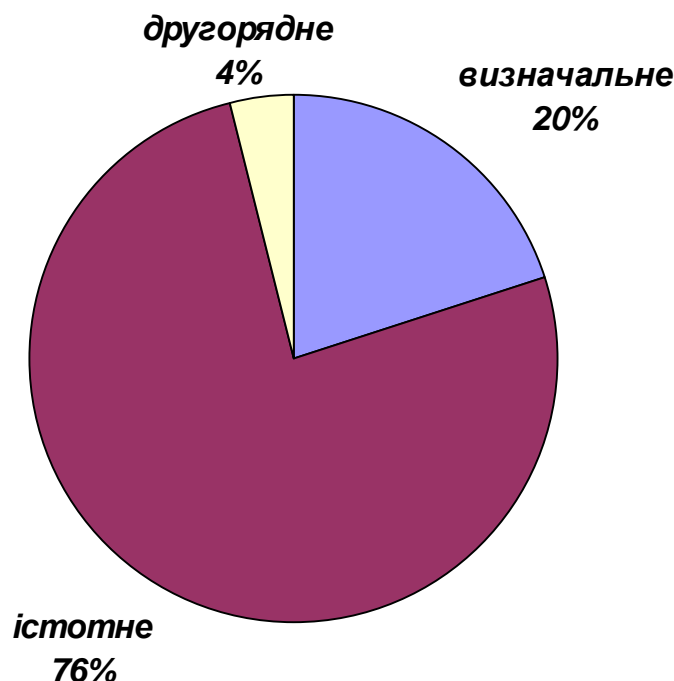

Рис. 3. Значення міжпредметних зв'язків

Таблиця 1

Значення міжпредметних зв'язків

№	Чинники	%
1	Формування системи знань	14,24
2	Краще оволодіння фаховими дисциплінами	13,94
3	Якісніше формування фахових умінь	13,64
4	Підвищення міцності знань	13,20
5	Підвищення рівня успішності в університеті	12,68
6	Подальша самоосвіта	12,62
7	Бажання продовжувати навчання	12,54
8	Покращення якості складання державних іспитів	12,28

Попри це, респонденти переконані, що сучасну систему міжпредметних зв'язків у ЛДУФК необхідно удосконалити. Для цього вони пропонують різні варіанти: більше уваги приділяти практичним дисциплінам, які забезпечують знання та навички для подальшої роботи в загальноосвітніх школах, налагодити взаємозв'язок між кафедрами і удосконалити зв'язок практичних дисциплін із медико-біологічними; узгодити навчальні плани (підготовки фахівців різного рівня) і навчальні програми, щоб уникати дублювання змісту предметів.

Більшість опитаних (18 %) висловилися за те, що координувати роботу з налагодження міжпредметних зв'язків між різними структурними частинами Львівського державного університету фізичної культури повинен спеціальний підрозділ, який необхідно створити (рис. 4).

Частина опитаних вважають, що налагодження міжпредметних зв'язків входить в обов'язки навчальної частини (16 %) і проректора з навчальної роботи (11 %), інші – що керувати міжпредметними зв'язками у ЛДУФК повинні профільні теоретичні кафедри (ТіМФВ й Олімпійського та професійного спорту тощо – 16 %) і деканати (14 %). Лише 11 % опитаних викладачів теорії і методики обраного виду спорту не бажали б перекладати відпо-

відальність за реалізацію міжпредметних зв'язків на інших осіб і готові самі взяти посильну участь у їх забезпеченні.

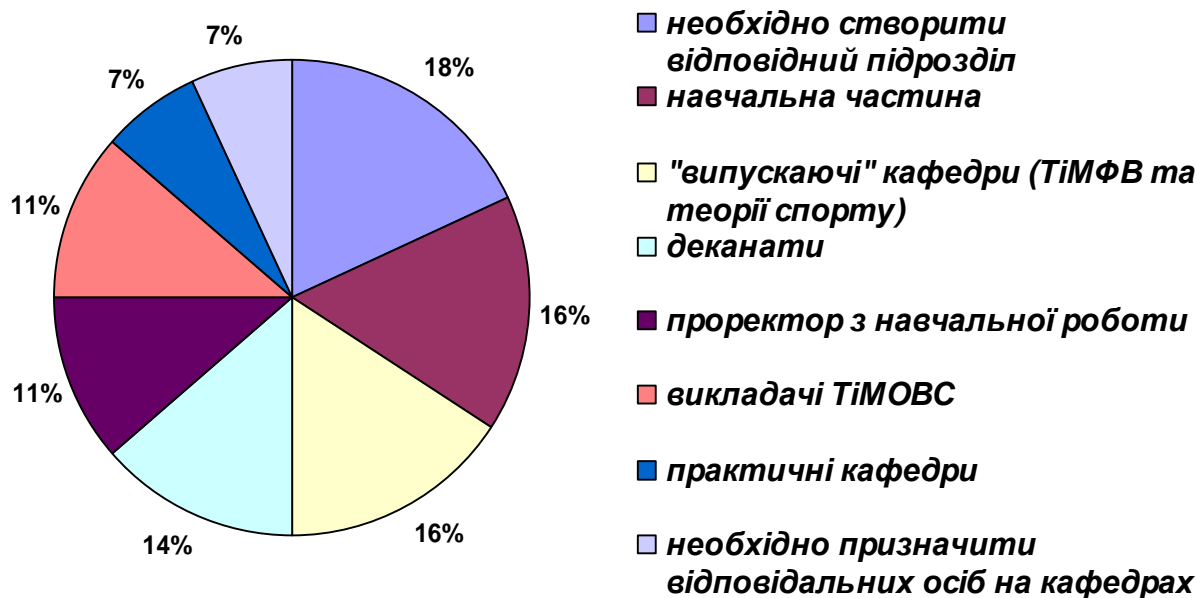

Рис. 4. Відповіді респондентів щодо координації міжпредметних зв'язків у навчальних закладах фізичного виховання і спорту

Висновок

Проведені нами дослідження підтвердили, що проблеми налагодження та реалізації міжпредметних зв'язків посідають особливе місце в системі підготовки фахівців галузі «Фізичне виховання і спорт». Більшість (76%) респондентів надають міжпредметним зв'язкам істотного значення і вважають, що їх удосконалення сприятиме підвищенню рівня підготовленості випускників університету. Сучасний рівень підготовленості нинішніх випускників розцінюється як невисокий (96% відповідей), існуюча система підготовки в університеті фізичної культури потребує удосконалення.

Насамперед міжпредметні зв'язки зорієнтовані на підготовку випускників до основних напрямів професійної діяльності: формування системи прикладних знань, умінь з фахових дисциплін.

Незважаючи на формальне існування у Львівському державному університеті фізичної культури міжпредметних зв'язків між теорією і методикою обраного виду спорту та іншими дисциплінами, їх система потребує удосконалення. Для цього, імовірно, варто створити спеціальний підрозділ, який би координував роботу з налагодження міжпредметних зв'язків між різними кафедрами ЛДУФК.

Перспективи подальших пошуків у цьому напрямку. Вивченню окремих аспектів порушеної проблеми ми присвяtimo подальші наукові дослідження.

Список літератури

1. Демінська Л. О. Міжпредметні зв'язки у процесі професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. «Теорія і методика проф. освіти» 13.00.04 / Л. О. Демінська ; Луган. нац. пед. ун-т ім. Т. Шевченка. – Луганськ, 2004. – 20 с.
2. Кругляк О. Теорія і методика фізичного виховання – основна і профільююча дисципліна у підготовці вчителя фізичної культури в педагогічних училищах і коледжах / Олег Кругляк // Актуальні проблеми теорії і методики фізичного виховання : [колективна монографія] / упоряд. О. М. Вацеба, Ю. В. Петришин, Є. Н. Приступа, І. Р. Боднар. – Л. : Укр. технології, 2005. – С. 162 – 180.

3. *Петришин Ю. В.* До питання змісту навчальної дисципліни «Теорія і методика фізичного виховання» Ю. В. Петришин, І. Є. Лапичак // Актуальні проблеми теорії і методики фізичного виховання : [колективна монографія] // упоряд. – О. М. Вацеба, Ю. В. Петришин, Є. Н. Приступа, І. Р. Боднар. – Л. : Укр. технології, 2005. – С. 111 – 127.

4. *Суценко Л. П.* Теоретико-методологічні засади професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту у вищих навчальних закладах : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : спец. «Теорія і методика проф. освіти» : 13.00.04 / Л. П. Суценко ; Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України. – К., 2003. – 45 с.

5. *Чабан І. П.* Професійно-прикладна спрямованість фізичного виховання студентів-лінгвістів / І. П. Чабан // Педагогіка, психологія та мед.-біол. пробл. фіз. виховання і спорту : зб. наук. пр. / за ред. С. С. Єрмакова. – Х., 2002. – № 15. – С. 66 – 72.

МЕЖПРЕДМЕТНЫЕ СВЯЗИ В ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКЕ БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ ПО ФИЗИЧЕСКОМУ ВОСПИТАНИЮ И СПОРТУ

Іванна БОДНАР, Вячеслав ЛЕМЕШКО,
Андрій АНДРЕС, Светлана ПЕЛЕХ

*Львовский государственный университет физической культуры
Национальный университет «Львовская политехника»
Экологический колледж Львовского национального аграрного университета*

Аннотация. Подтверждено, что проблемы налаживания и реализации межпредметных связей занимают особое место в системе подготовки специалистов отрасли «Физическое воспитание и спорт». Установлено, что в университете физической культуры межпредметные связи прежде всего сориентированы на подготовку выпускников к основным направлениям профессиональной деятельности: формирование у них системы прикладных знаний и умений по профессиональным дисциплинам. Предлагается создать специальное подразделение, которое бы координировало работу по налаживанию межпредметных связей между разными кафедрами университета.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, физическое воспитание и спорт, межпредметные связи.

INTERSUBJECT CONNECTIONS IN PROFESSIONAL PREPARATION OF FUTURE SPECIALISTS ON PHYSICAL EDUCATION AND SPORT

Ivanna BODNAR, Vyacheslav LEMESHKO,
Andriy ANDRES, Svitlana PELEKH

*Lviv State University of Physical Culture
National University «Lviv Polytekhnyka»
Ecological College Of The Lviv National Agrarian University*

Annotation. The problems of adjusting and realization of intersubject connections occupy the special place in the system of preparation of specialists of the branch «Physical education and sport». At the University of Physical Culture intersubject connections are foremost orientated on preparation of graduating students to basic directions professional activity: forming for them of the system of the applied knowledges and abilities from professional disciplines it is set. The special section which would co-ordinate work on adjusting of intersubject connections between different departments of university It is suggested to create.

Key words: professional preparation, physical education and sport, intersubject connections.